

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ

ज्ञानगंगोत्री, गंगापूर धरणाजवळ, गोवर्धन,

नाशिक- ४२२ २२२

बी. ए. तृतीय वर्ष
(G01 3rd year)

गृहपाठपुस्तिका
(सन 2018-2019)

गृहपाठ सोडवण्यासाठी विशेष सूचना

- (01) गृहपाठ हे अंतिम परीक्षेची तयारी व तुमच्या प्रगतीचे स्वयं-मूल्यमापन करण्याच्या दृष्टीने उपयोगी आहेत.
- (02) गृहपाठातील प्रत्येक प्रश्न व त्यांचे गुण प्रथम काळजीपूर्वक वाचा. पारिभाषिक संज्ञाचा अर्थ नीट समजून घ्या.
- (03) गृहपाठाशी संबंधित पुस्तक, अभ्यासक्रम, आशय व पाठयांश काळजीपूर्वक वाचवा.
- (04) गृहपाठातील प्रश्नांची उत्तरे ही पुस्तकामधील आशय, मुद्दे, मजकूर, जसेच्या तसा लिहू नका तर स्वतःच्या भाषेत लिहा. आवश्यक तेथे स्वतःचे मत मांडा.
- (05) हा शिक्षणक्रम पूर्ण केल्यानंतर मिळविलेले ज्ञान प्रत्यक्ष कार्य करताना तुम्ही कसे उपयोगात आणाल यांचाही उल्लेख उत्तरात असावा. आवश्यक तेथे पुस्तकातील उदाहरणांबरोबरच पुस्तकाबाहेरील उदाहरणेदेखील नमूद करावेत.
- (06) गृहपाठ लिहिण्यासाठी फुलस्केप आकाराचे आखीव कागद वापरावेत. त्यावर खालीलप्रमाणे मजकूर लिहावा.

विद्यार्थ्याचे नाव-----	अभ्यासक्रम/विषय-----
कायम नोंदणी क्रमांक-----	गृहपाठ पूर्ण केल्याचा दिनांक-----
अभ्यासकेंद्राचे नाव व पत्ता -----	

मिळालेले गुण-----	एकूण गुण- 20
गृहपाठ परीक्षकाची स्वाक्षरी	

- (07) आखीव कागदाच्या/उत्तरपत्रिकेच्या प्रत्येक पानावर डावीकडे दीड इंच (4 सेमी) समास सोडून द्यावा. प्रत्येक प्रश्नाची उत्तरे स्वतंत्र पृष्ठावर लिहावेत. (संमंत्रक या जागेचा उपयोग शेरा/सूचना लिहिण्यासाठी करू शकतील.)
- (08) गृहपाठातील सर्व प्रश्नांची उत्तरे सुवाच्च अक्षरात लिहावीत. टंकलिखित/छापील उत्तर म्हणून स्वीकारण्यात येणार नाही.
- (09) गृहपाठ मिळालेले गुण व उपचारात्मक सूचनांसह तुम्हास संमंत्रक हे गृहपाठ तपासल्यानंतर परत करतील..
- (10) विद्यार्थ्यांना माहितीपुस्तकेतील सूचना व नियमांचे पालन करून गृहपाठ सादर करावा. विद्यापीठाशी पत्रव्यवहार करण्यापूर्वी प्रथम माहितीपुस्तकेतील नियम, सूचना वाचाव्यात व अभ्यासकेंद्रामार्फत पत्रव्यवहार करावा.
- (11) प्रत्येक गृहपाठ/स्वाध्याय हा वीस गुणांचा असून त्यातील प्रत्येक प्रश्न पाच गुणांचा आहे

(प्रा. प्रमोद वाघ)

शिक्षणक्रम संयोजक, मूल्यमापन विभाग

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

ज्ञानमंगा घरोघरी
- 422 222

G 01 बी. ए. तृतीय वर्ष गृहपाठ HOME ASSIGNMENT

MAR 250- वाङ्मय प्रकार

1. आधुनिक शाळा या नाटकाचे वैशिष्ट्ये विशद करा? 5
2. झोपी गेलेला जागा झाला ह्या प्रहसनाचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 5
3. स्त्रीमुक्ती चळवळीच्या मागण्या कोणत्या त्या स्पष्ट करा. 5
4. भारत माझा देश आहे मध्ये रामदास फुटाणे यांनी समकालीन वास्तवाचे उपहासकात्मक चित्रण केले आहे ते स्पष्ट करा. 5

MAR 251 - मध्ययुगीन वाङ्मयीन प्रवाह

1. महानुभव पंतातील विविध गद्य वाङ्मयाचा परामर्श घ्या? 5
2. संत नामदेवाच्या जीवन आणि कार्याविषयी सविस्तर पणे 5
3. शाहिरी वाङ्मयातील समाजजीवना विषयी तुमच्या शब्दात लिहा? 5
4. बखर वाङ्मयाचे स्वरूप व वेगळेपण सोदाहरण सांगा? 5

MAR252 - प्रबोधनपर साहित्य

1. भारतातील प्रबोधन चळवळीच्या वाटचालीविषयी तुमच्या शब्दात सविस्तर लिहा 5
2. मराठीतील वैचारिक साहित्यात समतेची संकल्पना कशा रीतीने अभिव्यक्त झालेली आहे ते सोधारण सांगा. 5
3. ललित साहित्य आणि प्रबोधन यांच्यातील परस्पर संबंधाविषयी लिहा 5
4. आंबेडकरी चळवळीचे प्रबोधनातील योगदान स्पष्ट करा. 5

MAR 253 - बाल साहित्य

1. बालसाहित्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये सोदाहरण सांगा 5
2. बालसाहित्याचे विविध गट कोणते असतात त्याविषयी उदाहरणासह लिहा ? 5

3. तुम्हाला अभ्यासात असलेल्या कोणत्याही दोन नाटकाविषयी तुमच्याच शब्दात आशयसौंदर्य स्पष्ट करा	5
4. मराठी बालसाहित्याचा इतिहास थोडक्यात सांगा ?	5

MAR 254- प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्य

1. वर्तमानपत्रातील वृत्तलेखनाचे स्वरूप व त्याचे वेगळेपण या संदर्भात उदाहरणासह लिहा.	5
2. नभोवाणीवरील मुलाखतीचे स्वरूप सांगून तुमच्या आवडत्या खेळाडूची मुलाखत तयार करा.	5
3. ललितगद्य या लेखनाच्या आकृतीबेधाचे स्वरूप सविस्तर सांगा	5
4. दूरचित्रवाणीवर प्रसारित होणाऱ्या विविध कार्यक्रमाचे स्वरूप तुमच्या भाषेत सांगा	5

MAR 305 - लोकवाङ्मय

1. लोकसाहित्याचे स्वरूप सांगून त्यातील लोककथांच्या वेगवेगळेपणा विषयी लिहा ?	5
2. लोकनाट्य आणि आधुनिक रंगभूमी यातील अनुबंध साधार स्पष्ट करा?	5
3. समाजशास्त्रीय अभ्यास पद्धतीचे विश्लेषण करा ?	5
4. लोकसाहित्यात म्हणी व वाक्प्रचार याचे योगदान स्पष्ट करा?	5

ENG255- Indian Writing in English

1. Write a brief note on the experiences of gandhiji while travelling on the ship.	5
2. Comment on the imagery of the poem, "The professor".	5
3. How does ramanujan handle the theme of decadence in "obituary"?	5
4. Bring out the central idea of " The blue horse"	5

ENG256- Understanding Drama

1. Define the elements of drama.	5
2. Write a critical note on the concept of problem play.	5
3. Write a note on Shakespeare's treatment of supernatural elements in 'Julius Caesar'.	5
4. Separate the major and minor characters in Tughlaq.	5

ENG257- Understanding Prose

1. How does Browne Strike a balance between religion and science?	5
2. How do travel books of the nineteenth century show an influence?	5
3. Describe the growth and development of English prose in the middle age.	5

4. what did Gandhiji work as during Boer war of 1914 -18? What are the Reflections actually based on? 5

ENG258- Understanding Poetry

1. What are the characteristics of a lyric? 5
2. Discuss 'The ancient mariner' as a Romantic poem. 5
3. Write a short note on the central idea of the poem 'In Memoriam'. 5
4. Write 'Gerontion' as a sad song. 5

ENG259- Communication Skill In English

1. What is diluted apology? Why is it in effective? Give an example of diluted apology. 5
2. Write a note on the contents of the news item. 5
3. Write any five ways of polite ways of saying please. 5
4. Narrate how you escaped an accident. 5

ENG306- Structure Of Modern English

1. What are the two factors involved in communication? 5
2. Define the term 'phoneme'. 5
3. Define 'Affixation'. 5
4. What is subordination and coordination? 5

HIN 260- कविता: स्वरूप और विवेचन

1. नदी के द्वीप कौन-से- संकट की संभावना करते हैं? उस संकट में उनका क्या व्यवहार होगा? 5
2. नवजागरण युग की परिस्थितियों का परिचय किजिए? 5
3. राम भक्तिशाखा की विशेषताएँ स्पष्ट किजिए? 5
4. रूपक और अनन्वय अलंकारों का परिचय दीजिए? 5

HIN 261- साहित्य और समीक्षा: स्वरूप और विवेचन

1. साहित्य की निर्मिति प्रक्रिया का रहस्य क्या है? स्पष्ट किजिए? 5
2. भारतीय और पश्चात्य तत्वों में होनेवाले भेद स्पष्ट किजिए? 5
3. रूपान्तरण के कारणों को स्पष्ट किजिए? 5
4. यथार्थवादी साहित्य की प्रमुख प्रवृत्तियों का विवेचन किजिए? 5

HIN 262- हिंदी में नवजागरण

1. मध्यकालीन हिंदी भक्ति आंदोलन का विकास स्पष्ट किजिए? 5
2. वारकरी संप्रदाय की प्रगतिशीलता किन-किन बातों में होती है स्पष्ट किजिए 5
3. सामाजिक सुधार को लेकर भारतीयों ने किस प्रकार की प्रक्रियाएँ दी? 5
4. अस्पृश्यता की भावना के कारण डॉ. बाबासाहब को किन भयानक अनुभवों से गुजरना पड़ा? स्पष्ट किजिए ? 5

HIN 263 - हिंदी का भाषा- वैज्ञानिक अध्ययन

1. रचना के आधार पर वाक्य के भेद कितने और कौन-कौन से हैं सोदाहरण समझाइए? 5
2. क्रिया किसे कहते हैं? यह समझाते हुए फल की दृष्टि से क्रिया के भेदों को स्पष्ट किजिए? 5
3. दार्शनिक हिंदी के स्वरूप को अपने शब्दों में स्पष्ट किजिए? 5
4. जपान के विश्वविद्यालयों में हिंदी अध्ययन-अध्यापन को स्पष्ट किजिए? 5

HIN 264- प्रगोजन मूलक हिंदी

1. समाचार- लेखन के सिद्धांतों का संक्षेप में विवेचन लिखिए ? 5
2. रेडिओ और दूरदर्शन की आवश्यकताएँ लिखिए ? 5
3. बैंको में हिंदी पत्राचार की आवश्यकता एवं उसके लाभ स्पष्ट किजिए? 5
4. जनसंचार का स्वरूप और व्याप्ति स्पष्ट किजिए? 5

HIN 307 - अनुवाद स्वरूप और विवेचन

1. अनुवादन के गुणों को स्पष्ट किजिए? 5
2. पुनः सृजन अनुवाद प्रक्रिया के कौनसे चरण महोता हे किजिए? 5
3. सांविधिक और सांविधिक अनुवाद की विशेषताए लीखीए? 5
4. निबंध गद्य विधा की अनुवाद प्रक्रिया मे आनेवाली समस्याओ का वर्णन किजिए? 5

PSY 270 – मानवी विनिमय व समायोजन

1. प्रेरणा हा घटल स्पष्ट करा? 5
2. प्रौढ पिढी व मध्यमवयीन पिढी यातील संबंध स्पष्ट करा? 5
3. सरळ व गुंतागुंतीचे संप्रेषण म्हणजे काय. लिहा ते ? 5
4. व्यावसायिक संधोधनातील आवश्यक घटक स्पष्ट करा? 5

PSY 271- मी आणि माझे सामाजिक वर्तन

1. प्रेरणाविषयक मॅडडूगल यांचा सहजप्रवृत्ती सिद्धांत थोडक्यात विशद करा . 5
2. अभिवृत्ती अधिक प्रमाणात स्थायी स्वरूपाच्या असतात हे विधान थोडक्यात स्पष्ट करा . 5
3. सामाजिक आंतरक्रियेची गरज ही संकल्पना स्पष्ट करा . 5
4. आदर्शवादी नेता कसा असतो ते स्पष्ट करा. 5

PSY 272- मानसिक स्वास्थ्य

1. कौटुंबिक परिस्थिती प्रतिकूल आहे असे आपण केव्हा म्हणू शकतो?. 5
2. मानसिक आरोग्याच्या संवर्धनासाठी आत्मपरीक्षांचे महत्व काय आहे? 5
3. व्यसनाधीनतेचे निकष कोणते? 5
4. सामाजिक मानदंड म्हणजे काय? सामाजिक मानदंडाचे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा. 5

PSY 273 - व्यक्तिमत्व विकास

1. सवय म्हणजे काय? सवयींचे विश्लेषण कसे करता येईल ते लिहा. 5
2. विषण्णता म्हणजे काय? विषण्णतेची चार कारणे थोडक्यात लिहा. 5
3. श्राव्य अभाषिक संप्रेषण म्हणजे काय? श्राव्य अभाषिक संप्रेषणांचे वर्णन लिहा. 5
4. प्रभावी व दुर्बल गुणांची व्याख्या सांगुन? प्रभावी व दुर्बल गुणांतील तीन फरक लिहा. 5

PSY 274 - वैवाहिक समायोजन आणि मार्गदर्शन

1. कुटुंबाची व्याख्या स्पष्ट करा? 5
2. वैवाहिक जीवन यशस्वी होण्यासाठी आईवडीलांची असलेली भुमिका कोणत्या कृतीतून स्पष्ट होते? 5
3. मनोनिदानाची साधने कोणते ते स्पष्ट करा? 5
4. गांधर्व विवाह व असुर विवाह म्हणजे काय? 5

PSY 308 - प्रायोगिक पद्धती: सांख्यिकी व मानसशास्त्रीय प्रयोग

1. मानवावर प्रयोग करतांना कोणकोणत्या गोष्टी विचारात घ्याव्यात. 5
2. चाचणीची विश्वसनीयता म्हणजे काय? विश्वसनीयता निश्चित करण्याचे प्रकार स्पष्ट करा? 5
3. मौखिक उध्दीपक सामग्रीचा वापर करणारी दोन तंत्रे कोणती. 5
4. आयझॅक व्यक्तिमत्व चाचणीच्या आधारे कोणत्या मितीचे मापन करता येते? 5

ECO 275 - भारताचा आर्थिक विकास

1. मुक्त अर्थव्यवस्था म्हणजे काय स्पष्ट करा. 5
2. भांडवल प्रधान उत्पादन तंत्र व श्रम प्रधान उत्पादन तंत्र यातील फरक स्पष्ट करा. 5
3. शेतीचे उपविभाजन म्हणजे काय ते स्पष्ट करा. 5
4. 'मुद्रा विषयक धोरण' म्हणजे काय? 5

ECO 276 - सार्वजनिक वित्त व्यवहार

1. 'प्रत्यक्ष कर' म्हणजे काय ते स्पष्ट करा. 5
2. सार्वजनिक कर्ज उभारण्याची कारणे थोडक्यात स्पष्ट करा. 5

3. तुटीचा अर्थसंकल्प म्हणजे काय? तुटीच्या अर्थसंकल्पाचे कोणतेही तीन फायदे स्पष्ट करा. 5
4. मध्यम सामाजिक लाभ तत्व थोडक्यात स्पष्ट करा. 5

ECO 277 - आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र

1. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा 5
2. 'व्यापार शर्ती' म्हणजे काय ते स्पष्ट करा 5
3. मुक्त व्यापार पद्धतीमुळे उत्पादन साधनांचा पर्याप्त वापर कसा होतो ते स्पष्ट करा 5
4. 'चलनाचे अवमूल्यन' म्हणजे काय? अमूल्यनाचे कोणतेही दोन परिणाम ते स्पष्ट करा 5

ECO 278 - कृषी उद्योग व सेवाक्षेत्राचे आर्थिक सिद्धांत

1. आर्थिक धारणक्षेत्र म्हणजे काय? आर्थिक धारणक्षेत्र ठरविणारे कोणतेही दोन घटक स्पष्ट करा. 5
2. उद्योगांच्या विकेंद्रीकरणाचे फायदे स्पष्ट करा. 5
3. विपणन सेंदाचे महत्व स्पष्ट करा 5
4. भांडवल प्रधान उत्पादन तंत्राचे फायदे स्पष्ट करा. 5

ECO 279 - ग्राहक संरक्षण

1. 'ग्राहक हा राजा आहे' हे विधान स्पष्ट करा. 5
2. 'ग्राहकनीती' ही संकल्पना स्पष्ट करा. 5
3. ग्राहकांच्या समस्यांची कोणतीही तीन करणे स्पष्ट करा 5
4. 'श्रम' हा उत्पादन घटकाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 5

ECO 309 - ग्रामीण विकास

1. ग्रामीण दारिद्र्याची कोणतीही तीन करणे स्पष्ट करा. 5
2. सहकारी संस्था म्हणजे काय ? ग्रामीण भागात सहकारी संस्थांचे महत्व स्पष्ट करा. 5
3. अशासकीय संघटनांना ग्रामीण विकास कार्यक्रमात कोणत्या समस्या भेडसादतात ते थोडक्यात स्पष्ट करा 5
4. सेवाभावी संस्थांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 5

HIS 280 - प्राचीन भारत: प्रारंभ ते यादव काळ

1. प्रागैतिहासिक कालखंडाच्या इतिहासाची साधने लिहा? 5
2. आर्यांच्या मूळवस्तीस्थाना संबंधीचे सिद्धांत स्पष्ट करा 5
3. प्राचीन भारताच्या सुवर्ण युगाची वैशिष्टे लिहा? 5
4. गुप्तकालीन समज जीवन स्पष्ट करा? 5

HIS 281 - मध्ययुगीन भारत (इ.स. १२०६ ते १८५७)

1. राजपुताच्या पराभवाची कारणे लिहा? 5
2. बहामनी राज्याच्या ऱ्हासाची कारणे लिहा? 5
3. औरंगजेबाच्या पराभवाची कारणे लिहा? 5
4. शाहजहानच्या राज्य कारभारातील विविध टप्पे कोणते ते लिहा? 5

HIS 282 - भारतीय स्त्री जीवनाची वाटचाल

1. पाणीचे अधिकार व कर्तव्य कोणती आहेत ते लिहा? 5
2. भारतीय समाजातील मुलीच्या शिक्षणातील अडथळे कोणते ते लिहा ? 5
3. महात्माफुले यांच्या सत्यशोधक चळवळी विषयी माहिती लिहा? 5
4. प्रतीसरकाराचे ठळक वैशिष्टे कोणते आहेत ते लिहा ? 5

HIS 283 - सार्क देशांचा इतिहास

1. सार्क व्यवस्थापनेच्या सनदेची ठळक वैशिष्टे लिहा ? 5
2. वसाहतवादाचे फायदे कोणते ते लिहा ? 5
3. सार्क समोरील अडचणी कोणत्या आहेत ते स्पष्ट करा? 5
4. भारतीय समाज व्यवस्थेतील परिवर्तन विविध घटक कोणते ते लिहा? 5

HIS 285 - विवेधतेतून एकता

1. भारतीय संस्कृती भगवान गौतम बुद्धाच्या कोणत्या तत्वाचा उद्घोष करते ते लिहा. 5
2. जैन धर्माच्या तत्वज्ञानाची मूळतत्वे कोणते आहेत, ते लिहा ? 5
3. भारतीय राज्य घटनेची ठळक वैशिष्टे लिहा? 5
4. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे कार्य स्पष्ट करा? 5

HIS 310 - आधुनिक महाराष्ट्रातील परिवर्तनाचा इतिहास

1. मराठेशाहीच्या विनाशाची करणे लिहा? 5
2. महाराष्ट्रातील धर्म प्रभोधनाची कारणे कोणती ते लिहा? 5
3. लोकमान्य टिळकांची चतुसुत्री स्पष्ट करा? 5
4. शिवाजी महाराजांची कामगिरी स्पष्ट करा? 5

POL286 - राज्यशास्त्राचे स्वरूप

1. व्यक्ती विकासासाठी समाजातील संघटनाची भूमिका स्पष्ट करा? 5
2. सांस्कृतिक व शैक्षणिक हक्काविषयी सविस्तर माहिती लिहा? 5
3. भारतीय राज्यघटनेने प्रदान केलेले नागरिकांचे मुलभूतकर्तृत्व कोणते ते स्पष्ट करा? 5
4. लोकशाही राजकीय व्यवस्थेचे प्रमुख आधारभूत घटक कोणते ते सविस्तर लिहा? 5

POL287 - राजकीय संरचना

1. व्यवस्थात्मक दृष्टिकोन म्हणजे काय? ते सांगून व्यवस्थात्मक दृष्टिकोनाचे स्वरूप स्पष्ट करा ? 5
2. राजकीय व्यवस्थेच्या सामाजिक व सांस्कृतिक घटकविषयी सविस्तर माहिती लिहा? 5
3. भारतीय राज्यघटनेत कोणकोणत्या घटकांचा अंतर्भाव होतो तो सविस्तर स्पष्ट करा? 5
4. संघराज्य व्यवस्थेतील देशव्यापी एकात्मिक संस्था विषयी सविस्तर माहिती लिहा? 5

POL288 - आधुनिक भारतातील राजकीय वारसा

1. राज्य म्हणजे काय? ते सांगून राज्य आणि समाज यांचा परस्परसंबंध सविस्तर स्पष्ट करा? 5
2. 1857 च्या उठावाच्या अपयशाची प्रमुख कारणे कोणती ते सविस्तर लिहा? 5
3. समाजवाद म्हणजे काय? ते सांगून समाजवादातील महत्वाची गृहीते कोणती आहेत ते सविस्तर लिहा? 5
4. नियोजित अर्थव्यवस्थेची प्रमुख ठळक वैशिष्ट्ये लिहा? 5

POL289 - आंतरराष्ट्रीय संबंध व राजकारण

1. आंतरराष्ट्रीय राजकारण म्हणजे काय? ते सांगून आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे स्वरूप स्पष्ट करा ? 5
2. प्राचीन काळापासून युद्धाच्या स्वरूपामध्ये कोणते बदल झालेले आहेत ते सविस्तर लिहा? 5
3. राष्ट्रीय हितसंबंध म्हणजे काय ते सांगून परिस्थितीसापेक्ष हितसंबंधाविषयी सविस्तर माहिती लिहा? 5
4. युद्ध म्हणजे काय? ते सांगून युद्धाची आर्थिक कारणे स्पष्ट करा? 5

POL290 - पाश्चिमात्य राजकीय विचार प्रवाह

1. ग्रीक राजकीय विचाराची प्रमुख ठळक वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा. 5
2. पाश्चिमात्य राजकीय विचारवंत मॅकिआव्हेली यांचे धर्मासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा. 5
3. जागतिकीकरण म्हणजे काय? सांगून जागतिकीकरणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा. 5
4. दहशतवाद म्हणजे काय? ते सांगून दहशत वादाची प्रमुख उद्दिष्टे स्पष्ट करा. 5

POL 311: लोकप्रशासन

1. लोकप्रशासनाची व्याख्या व स्वरूप स्पष्ट करा. 5
2. 'पर्यवेक्षण' ही सज्ञा सविस्तर स्पष्ट करा. 5
3. वित्तीय प्रशासन म्हणजे काय? ते सविस्तर लिहा. 5
4. ग्रामसभेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 5

SOC 291 - पर्यावरण व समाज

1. पृथ्वीला वसुंधरा का म्हणतात. 5
2. संपदेची हानी भरून काढण्यासाठी कोणकोणते प्रयत्न केले जात आहेत? 5
3. नागरी वाहतुक व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा. 5
4. प्रयावरण विषयक संतूलन राखण्यास कोणकोणत्या संस्था हातबार लावीत आहेत ते थोडक्यात स्पष्ट करा. 5

SOC 292 - ग्रामीण समाजशास्त्र

1. सजातीयता व विजातीयता कोणत्या विचार सरणीवर आधारित आहे ते लिहा. 5
2. वेगवेगळ्या कालखंडात सामाजिक स्तरीकरणाचे आधार कोणते होते. ते लिहा. 5
3. शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठी कोणते संस्थात्मक घटक महत्वाचे आहेत? ते लिहा. 5
4. ग्रामीण खेळाचे लिंगानुसार वर्गीकरण लिहा. 5

SOC 293 - समाजशास्त्राचे अभिजात विचारवंत

1. समाजशास्त्राच्या उदयामागील भारतातील सामाजिक विचारांची पार्श्वभूमी थोडक्यात लिहा. 5
2. शरीर व समाज यांच्यातील साम्य कोणत्या मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करता येईल. ते लिहा. 5
3. सामाजिक तथ्यांना वस्तुरूप मानावे असे दुरखीमने का म्हटले आहे? ते लिहा. 5
4. धर्माचे कार्य थोडक्यात लिहा. 5

SOC 294 - औद्योगिक प्रशासन

1. नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा. 5
2. उद्योग व्यवस्थापनाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा. 5
3. औद्योगिक कलह म्हणजे काय? ते लिहा. 5
4. औद्योगिक समाज शास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा. 5

SOC 295 - लोकसंख्या शिक्षण

1. लोकसंख्या शिक्षण आवश्यक का आहे .स्पष्ट करा. 5
2. लोकसंख्या वाढीचा शिक्षणाच्या गुणवत्तेवर कसा परिणाम झाला आहे. 5
3. स्वप्नअवस्था म्हणजे काय? त्याचे समज गैर समज स्पष्ट करा. 5
4. प्रकल्प पुर्णत्वास नेतांना काही फायदयाचे व काही तोटयांचे मुद्दे कोणते ते स्पष्ट करा. 5

SOC 312 - वयोवर्धन प्रक्रिया

1. वार्धक्याचे लोकसंख्या शास्त्र ही संकल्पना स्पष्ट करा. 5
2. ग्रामीण भागातील वृद्ध यावर थोडक्यात टीप लिहा. 5
3. वार्धक्यातील आहारासंबंधातील सोपे व सहज पाळता येण्यासारखे कोणतेही पाच नियम लिहा. 5
4. गुंतवणुक व इच्छापत्रासंबंधी जेष्ठ नागरिकांना सल्ला मसलतेची गरज भासते तर अशा एखाद्या संस्थेच्या कार्याची माहिती लिहा. 5